

CIJFERRAPPORT BIJ ADVIES VERSTERKEN 2 VAN
DE TRANSITIE ONDERWIJS-ARBEIDSMARKT VAN
JONGEREN IN EEN KWETSBARE SITUATIE

Advies van de Commissie Diversiteit, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel

W www.serv.be/diversiteit – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Advies op eigen initiatief

Contactpersoon

Liselotte Hedeboom

Lhedeboom@serv.be

Nele Vanheeswijck

Nvanheeswijck@serv.be

Inhoud

Inleiding	4
1.1 Jongeren in de beroepsbevolking en hun positie op de arbeidsmarkt	5
1.2 Jongeren in een NEET-situatie	12
1.3 Een langdurige NEET-situatie komt niet uit de lucht gevallen	17

Inleiding

Dit cijferrapport hoort bij het advies *Versterken van de transitie onderwijs-arbeidsmarkt van jongeren in een kwetsbare situatie* van de Commissie Diversiteit. Het advies is een verdere uitwerking van één van de [beleidsprioriteiten voor een duurzame inclusieve arbeidsmarkt voor 2024-2029](#) van de Commissie Diversiteit, met name de talenten van elke jongere aanspreken.

De talenten van elke jongere zien, inzetten en versterken vergt specifieke aandacht voor jongeren met een groter risico om in een langdurige NEET-situatie terecht te komen. Een NEET-situatie staat daarbij voor een situatie waarin de jongere niet aan het werk is en/of onderwijs of opleiding volgt. Voor de meerderheid van de jongeren maakt een kortdurende NEET-situatie deel uit van de normale overgang tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Bepaalde subgroepen lopen een groter risico om langdurig in een NEET-situatie terecht te komen. **Het gaat om kortge-schoolde jongeren, jongeren met een migratieachtergrond en jongeren met een arbeids-handicap.** Het is essentieel om te vermijden dat jongeren in een langdurige NEET-situatie terecht komen en om ervoor te zorgen dat zij deze NEET-situaties snel weer kunnen verlaten.

Deze nota brengt cijfers samen over jongeren (15-29 jaar) en hun positie op de Vlaamse arbeidsmarkt en gaat specifiek in op jongeren met een groter risico om in een langdurige NEET-situatie terecht te komen. We brengen achtereenvolgens cijfermateriaal samen over:

1. Jongeren in de bevolking op beroepsactieve leeftijd en hun positie op de Vlaamse arbeidsmarkt (onderdeel 1.1),
2. Jongeren in een NEET-situatie in Vlaanderen (onderdeel 1.2),
3. Het traject van jongeren voorafgaand aan de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, met onder meer cijfers over kinderarmoede en de onderwijsloopbaan van jongeren (onderdeel 1.3).

In deze nota vallen we terug op beschikbare cijfers van onder meer het Steunpunt Werk, Statistiek Vlaanderen, Departement Onderwijs & Vorming, agentschap Opgroeien en VDAB. We zijn dankbaar voor de bijkomende cijfers die op vraag werden aangeleverd door het Steunpunt Werk en StIA. Voor cijfers over jongeren en jongeren in een NEET-situatie verwijzen we ook naar het [jaarlijkse Trendrapport Kwetsbare groepen van het Steunpunt Werk](#) waarvan de editie 2024 in het najaar 2024 wordt gepubliceerd.

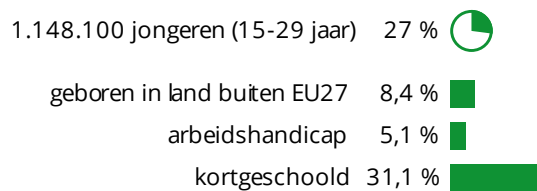
Op basis van de beschikbare cijfers wordt arbeidshandicap en migratieachtergrond op verschillende manieren geoperationaliseerd.ⁱ **Voor migratieachtergrond moeten we terugvallen op beschikbare cijfers over *geboorteland* en *nationaliteit*.** Dat impliceert dat bijvoorbeeld jongeren van de tweede generatie hierbij niet (volledig) in beeld komen.

1.1 Jongeren in de beroepsbevolking en hun positie op de arbeidsmarkt

1.1.1 Beroepsactieve bevolking telt meer dan 1 miljoen jongeren (15-29 jaar)¹

Jongeren maken ruim een kwart uit van de bevolking op beroepsactieve leeftijd in Vlaanderen. In Vlaanderen schommelt het aandeel jongeren (15-29 jaar) in de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) al jaren tussen 26,8% en 28,5%. In 2023 gaat het om 1.148.100 jongeren (27,0%). Het aandeel jongeren tussen 15 en 29 jaar ligt daarbij een stuk hoger dan het aandeel 55plussers (22,0%, 931.000 personen).

Figuur 1 Jongeren (15-29 jaar, Vlaamse Gewest, 2023)

Bron: Steunpunt Werk op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) - EAK

Van de jongeren (15-29 jaar) in Vlaanderen in 2023:

- **is 8,4% geboren in een land van buiten de EU27.** Dat is een stijging met 1,5 ppt met een jaar eerder, maar nog een stuk lager dan het aandeel (10,1%) binnen de bevolking op beroepsactieve leeftijd. Van de jongeren is 13,2% geboren buiten België. Belangrijk is wel dat in Vlaanderen 45% van de personen van buitenlandse herkomst in België geboren is² en in de genoemde cijfers niet als 'persoon met migratieachtergrond' wordt geteld.
- **heeft 5,1% een arbeidshandicap.** Dat is een stuk lager dan het aandeel personen met een arbeidshandicap binnen de bevolking op beroepsactieve leeftijd (13,6%). Er is dan ook een positieve relatie tussen leeftijd en het ervaren van hinder door een handicap.
- **is 31,1% kortgeschoold.** Dat is een stuk hoger dan het aandeel kortgeschoolden in de beroepsbevolking (20,3%). Omdat heel wat jongeren in de leeftijdscategorie 15-24 jaar hun studies doorgaans niet hebben afgerond bekijken we ook het aandeel kortgeschoolden na de leeftijd van 24 jaar: **11,1% van de jongeren tussen 25-29 jaar is kortgeschoold** ten aanzien van 15,8% voor de gehele groep van 25-64 jarigen.

¹ Tenzij anders aangegeven, zijn alle cijfers in dit onderdeel afkomstig van het Steunpunt Werk. We verwijzen ook naar het [jaarlijkse Trendrapport Kwetsbare groepen van het Steunpunt Werk](#).

² Bron: Statistiek Vlaanderen: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevolking/bevolking-naar-herkomst> Het aandeel personen van buitenlandse herkomst die in België is geboren ligt hoger bij de personen met herkomst van de Zuid-EU14-landen (open definitie) (56%), van Turkse herkomst (62%) en van Maghrebijnse herkomst (65%). Bij de personen met herkomst van de EU13-landen ligt dat aandeel het laagst (24%).

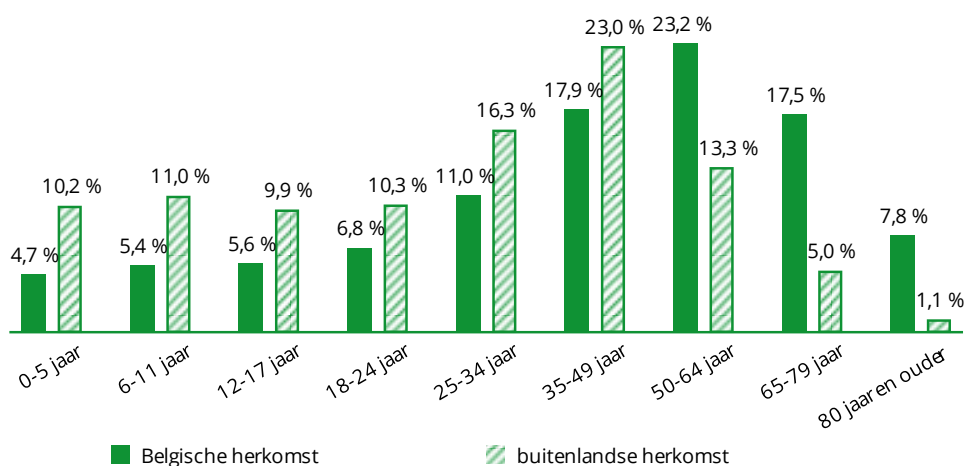
Beschikbare cijfers over buitenlandse herkomst tonen aan dat de bevolking van buitenlandse herkomst opvallend jonger is dan de bevolking van Belgische herkomst.³ Bij buitenlandse herkomst gaat het om:

- personen met een huidige buitenlandse nationaliteit,
- personen met een huidige Belgische nationaliteit maar met een buitenlandse geboortenationaliteit
- personen met een Belgische geboortenationaliteit maar met minstens 1 ouder met een buitenlandse geboortenationaliteit.

Bij personen van buitenlandse herkomst ligt:

- het aandeel minderjarigen (31,1%) bijna twee keer hoger dan bij de bevolking van Belgische herkomst (15,7%),
- het aandeel personen tussen 18 en 34 jaar (28,3%) 1,6 keer hoger dan bij de bevolking van Belgische herkomst (17,8%),
- het aandeel 65-plussers (6,1%) vier keer lager dan bij de bevolking van Belgische herkomst (25,3%).

Figuur 2 Bevolking naar migratieachtergrond en leeftijd (Vlaams Gewest, 2021)

Bron: Statbel - bewerking Statistiek Vlaanderen

1.1.2 Ruim 8 op de 10 jongeren die niet meer studeren is aan de slag⁴

In 2023 was de helft van alle jongeren (15-29 jaar) in Vlaanderen aan het werk (50,1%). Dat ligt in lijn met het Europese gemiddelde (49,7%) en is hoger dan in het Waals Gewest (35,8%), het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (39,0%) en België als geheel (44,1%). Een belangrijk deel van deze jongeren, zeker in de leeftijdscategorie van 15-19 jaar, is nog aan het studeren binnen het regulier onderwijs.

³ Statistiek Vlaanderen (2022). [Maatschappelijke positie en participatie van personen van buitenlandse herkomst.](#)

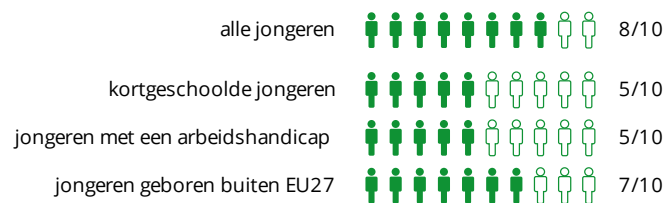
⁴ Tenzij anders aangegeven, zijn alle cijfers in dit onderdeel afkomstig van het Steunpunt Werk. We verwijzen ook naar het [jaarlijkse Trendrapport Kwetsbare groepen van het Steunpunt Werk.](#)

Van de jongeren (15-29 jaar) die niet meer aan het studeren zijn binnen het regulier onderwijs is ruim 8 op de 10 aan het werk in Vlaanderen (2023, 83,5%). Dat aandeel ligt een stuk lager voor bepaalde groepen van jongeren:

- **Kortgeschoolde jongeren.** Terwijl ruim de helft van de kortgeschoolde jongeren (**52,1%**) die niet meer aan het studeren zijn binnen het regulier onderwijs aan het werk is in Vlaanderen, is dat voor middengeschoolde jongeren 84,1% en voor hooggeschoolde jongeren 93,5%.
- **Jongeren met een arbeidshandicap.** De helft van de jongeren met een arbeidshandicap die niet meer aan het studeren zijn is aan het werk (**50,4%**) ten opzicht van bijna 9 op de 10 jongeren zonder arbeidshandicap (87,0%).
- **Jongeren geboren buiten de EU27.** Van de jongeren die in België zijn geboren en niet meer aan het studeren zijn binnen het regulier onderwijs is 85,9% aan het werk, terwijl dat slechts geldt voor **70,3%** van de jongeren die buiten de EU27 zijn geboren.

Figuur 3 Jongeren (15-29 jaar) die niet meer studeren in het regulier onderwijs

Bron: Steunpunt Werk op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) - EAK

Er is een zekere overlap tussen deze groepen van jongeren die het moeilijker hebben op de arbeidsmarkt (zie onderdeel 1.1.1). Zo ligt het aandeel jongeren met een arbeidshandicap en jongeren geboren buiten de EU hoger onder kortgeschoolde jongeren dan de gehele groep van jongeren (15-29 jaar). Van de kortgeschoolde jongeren in 2023 (15-29 jaar):

- is 12,1% geboren buiten de EU27 t.a.v. 8,4% in de gehele groep van jongeren,
- heeft 6,5% een arbeidshandicap t.a.v. 5,1% in de gehele groep van jongeren.

Toch verklaart het onderwijsniveau alleen niet volledig waarom deze jongeren meer drempels ervaren op (weg naar de) arbeidsmarkt. Zo hebben bepaalde moeilijkheden die jongeren met een migratieachtergrond ervaren op de arbeidsmarkt een link met kortgeschoold zijn. Maar ook hooggeschoolde jongeren met een migratieachtergrond ervaren moeilijkheden op (hun weg naar) de arbeidsmarkt. In onderzoek wordt daarbij onder meer verwezen naar het ontbreken van een relevant sociaal netwerk, gebrek aan relevante kennis over het functioneren van de Vlaamse arbeidsmarkt en discriminatie.⁵

Ook kan de combinatie van factoren zorgen voor extra drempels. Zo is het aandeel kortgeschoolden hoger bij personen met een arbeidshandicap en liggen de drempels aan de vraagzijde voor jobs met een lagere scholingsgraad vaak hoger voor personen met een arbeidshandicap

⁵ O.a. OECD (2021). Young People with Migrant Parents, OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/6e773bfe-en>

dan bij jobs voor een hogere scholingsgraad. Het gaat onder meer over zwaardere fysieke vereisten, minder autonomie en flexibiliteit in de uitvoering van taken.⁶

1.1.3 Jonge werknemers met een arbeidshandicap beschikken significant minder over werk zonder werkbaarheidsknelpunten⁷

Het grootste deel van de werkende jongeren in Vlaanderen voelt zich goed op het werk (78,0%), doen hun job graag (76,3%) en voelen zich in staat om hun job goed te doen (83,4%). Dat blijkt uit een onderzoek van De Ambrassade uit 2020⁸. Tegelijkertijd geeft telkens ongeveer 10% van de jongeren aan dat dit niet zo is. Het gaat daarbij vooral om jongeren die aangeven het moeilijk te hebben om rond te komen.

Resultaten van de werkwaarheidsmonitor tonen dat in 2023 iets meer dan de helft (52,5%) van de jonge werknemers (18- 35 jaar)⁹ werk had zonder werkbaarheidsknelpunten (t.o.v. 54,6% bij de nulmeting in 2004). 25,8% kampt met één werkbaarheidsknelpunt en 21,7% met twee of meerdere knelpunten. Het aandeel jongeren met een job zonder werkbaarheidsknelpunten lag bij het begin van de metingen (2004) significant hoger dan dat van de rest van de arbeidsmarkt. Vanaf 2016 is er niet langer een significant verschil.

Werkstressklachten vormen het belangrijkste werkbaarheidsknelpunt bij de jonge werknemers (35,9% in 2023 t.o.v. 26,9% in 2004). Bij 13,0% is er sprake van burn-outsymptomen (t.o.v. 8,6 % in 2004). Verder rapporteert 20,4% van de jonge werknemers motivatieproblemen en 7,7% ernstig demotivatie. Vervolgens is bij 13,2% van de jonge werknemers de werk-privé-balans uit evenwicht en is er bij 3,0% een acuut werk-privéconflict. Voor beide werkbaarheidsknelpunten is er wel een status quo t.o.v. 2004. Tot slot ervaart in 2023 9,4% van de jonge werknemers onvoldoende leeransen en is er bij 2,3% sprake van een ernstig leerdeficit. Deze cijfers zijn (meer dan) gehalveerd t.o.v. 2004 (toen ze op respectievelijk 19,8% en 7,2% lagen).

Leeftijd blijkt een relevante voorspeller voor de onderzochte werkbaarheidsknelpunten. Voor werkstressklachten, symptomen voor burn-out en onvoldoende leermogelijkheden ligt het risico lager bij jonge werknemers. Voor motivatieproblemen en onevenwicht in de werk-privé-combinatie is er eerder sprake van een verhoogd risico voor jonge werknemers. **Toch is het belang van leeftijd is ondergeschikt aan dat van een aantal risico's in de arbeidssituatie.** Zo ligt bv. de kans voor het ontwikkelen van werkstressklachten/burn-outsymptomen veel hoger in het geval van hoge werkdruk, emotionele belasting of relatie met de directe leiding. Het effect van leeftijd is in vergelijking hiermee zeer beperkt.

---

⁶ Van Herreweghe, D. & Lamberts, M. (2020). [Personen met een arbeidshandicap op de arbeidsmarkt. Hefbomen voor een hogere werkzaamheidsgraad](#). HIVA, VIONA-onderzoek.

⁷ Stichting Innovatie & Arbeid (2024). Rapport 'Werkbaar werk bij jonge werknemers. Analyse op basis van de Vlaamse werkbaarheidsmonitor 2004-2023'. SERV, Brussel.

⁸ <https://ambrassade.be/nl/kennis/artikel/jongeren-onderzoeken-de-toekomst-van-werk-tijdens-expeditie-werk>

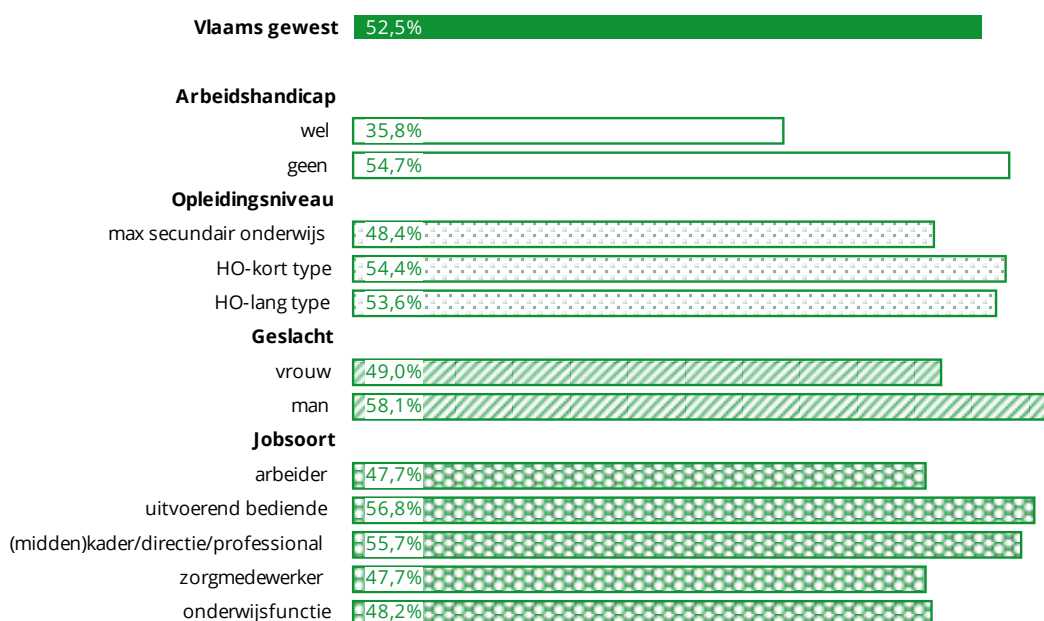
⁹ In dit rapport zijn jongeren afgebakend als 'werknemers vanaf 18 jaar t.e.m. 35'. Deze afbakening sluit aan bij de werking van Jong SERV (Jong SERV richt zich op jonge ondernemers en werknemers (+/- tot 35) en inhoudelijk op sociaal-economische thematieken) en genereert voldoende respondenten om voor elk van de meetmomenten een aantal gedetailleerde analyses te maken.

Een verdere analyse van verschillende deelgroepen bij jongeren (2023) toont dat:

- **Jonge werknemers met een arbeidshandicap significant minder beschikken over werk zonder werkbaarheidsknelpunten (35,8%) dan jonge werknemers zonder arbeidshandicap (54,7%).** Zij halen voor alle vier de werkbaarheidsknelpunten (werkstressklachten, motivatieproblemen, problemen in de werk-privébalans, onvoldoende leerkanalen) significant minder gunstige scores dan jonge werknemers zonder arbeidshandicap.
- **Een lager aandeel jongeren met een diploma van max. secundair onderwijs (48,4%) werk zonder werkbaarheidsknelpunten heeft dan bij jongeren met een diploma hoger onderwijs korte type (54,4%) of lange type (53,6%).** Zij rapporteren significant vaker dan jongeren met een diploma hoger onderwijs motivatieproblemen (26,1% t.o.v. respectievelijk 15,7% en 20,7%) en onvoldoende leermogelijkheden (19,8% t.o.v. respectievelijk 6,9% en 3,4%).
- **Een significant lager aandeel jonge vrouwelijke werknemers werk zonder werkbaarheidsknelpunten (49%) heeft, dan bij mannelijke leeftijdsgenoten (58,1%).** Het aandeel met werkstressklachten, burn-outsymptomen en problemen in de werk-privécombinatie ligt significant hoger bij jonge vrouwelijke werknemers (respectievelijk 41%, 15,6% en 15%) dan bij de jonge mannen (respectievelijk 27,8%, 8,8% en 10,3%).
- **Een significant lager aandeel arbeiders beschikt over werk zonder werkbaarheidsknelpunten (47,7%) dan bij jonge uitvoerde bedienden (56,8%) en (midden)kader/directie/professionals (55,7%). Verder ligt het aandeel zonder werkbaarheidsknelpunten ook significant lager voor jonge zorgmedewerkers (47,7%) en jonge werknemers in een onderwijsfunctie (48,2%).** Het aandeel met werkstressklachten, burn-outsymptomen, problemen in de werk-privécombinatie ligt het hoogst bij de jonge zorg- en onderwijsmedewerkers. Voor motivatieproblemen en onvoldoende leermogelijkheden zien we de hoogste prevalentie bij de jonge arbeiders.

Figuur 4 Aandeel (%) jonge werknemers (18-35j.) met werk zonder werkbaarheidsknelpunten, Vlaams Gewest, 2023

1.1.4 Werkloosheidsgraad van jongeren bijna 2,5 keer hoger dan algemene werkloosheidsgraad¹⁰

De werkloosheidsgraad voor de groep van 15-29-jarigen is een indicator voor de mate waarin deze groep jongeren het moeilijk heeft op de arbeidsmarkt. De evolutie van de jongerenwerkloosheid (15-29 jaar) is conjunctuurgevoelig en kende bij eerder economische crisissen telkens een forse stijging. Voorafgaand aan de coronapandemie kende de jongerenwerkloosheid in Vlaanderen een sterke daling van 10,8% in 2013 tot 6,3% in 2019.

In 2023 ligt de jongerenwerkloosheid in Vlaanderen op 7,8% (15-29 jaar). Dat is hoger dan een jaar eerder (7,3%, 2022). De jongerenwerkloosheid ligt in Vlaanderen lager dan het Europees gemiddelde (11,2%) en lager dan de jongerenwerkloosheid in het Waals Gewest (18,2%), Brussels Hoofdstedelijk Gewest (15,3%) en België als geheel (11,6%).

De jongerenwerkloosheid (15-29 jaar) ligt 4,6 keer hoger bij kortgeschoolde jongeren (16,7%) dan bij hooggeschoolde jongeren (3,6%). Bij middengeschoolde jongeren (15-29 jaar) ligt de jongerenwerkloosheid op 8,7%.

Na de coronapandemie blijft de werkloosheidsgraad van 15-29 jarigen nog 2,4 keer hoger liggen dan de algemene werkloosheidsgraad (2023). Terwijl veel 15-29 jarigen het voor de coronacrisis al moeilijker hadden op de Vlaamse arbeidsmarkt, is dat sinds de coronapandemie nog versterkt. De coronapandemie had een negatieve impact op eerste werkervaring voor schoolverlaters en zorgde voor een grotere kans voor jongeren om het werk te verliezen. Ook hier zijn het de kwetsbare jongeren die een verhoogde uitstroom naar inactiviteit hebben: jongeren met een migratieachtergrond, jongeren in een NEET-situatie¹¹ en kortgeschoolde jongeren.¹²

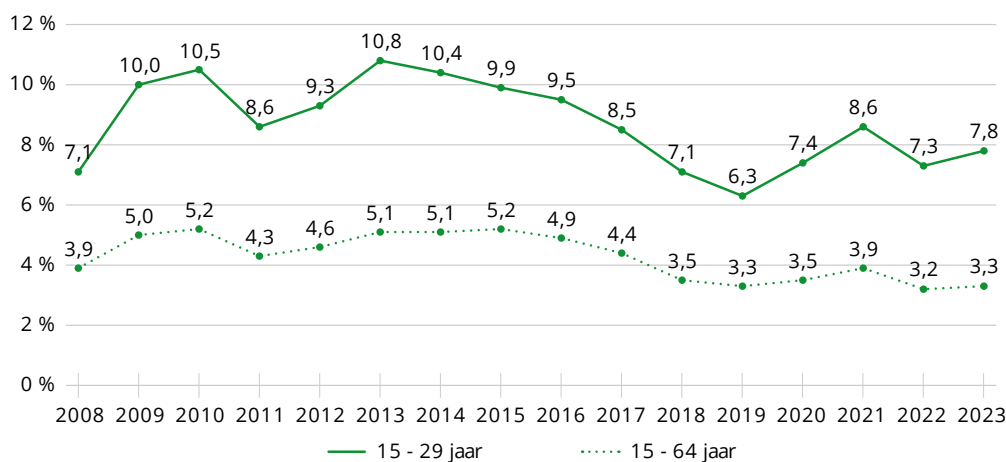
---

¹⁰ Tenzij anders aangegeven, zijn alle cijfers in dit onderdeel afkomstig van het Steunpunt Werk. We verwijzen ook naar het [jaarlijkse Trendrapport Kwetsbare groepen van het Steunpunt Werk](#).

¹¹ Jongeren in een NEET-situatie zijn jongeren die niet aan het werk zijn én geen onderwijs of opleiding volgen maar daar wel voor in aanmerking komen.

¹² Zie CRB (2022). [De inschakeling van jongeren op de arbeidsmarkt en de impact van covid-19](#). In dit onderzoek werd niet specifiek ingegaan op jongeren met een arbeidshandicap. Uit ander onderzoek weten we dat jongeren met een arbeidshandicap oververtegenwoordigd zijn binnen de groep van kortgeschoolden en jongeren in een NEET-situatie.

Figuur 5 Evolutie van de werkloosheidsgraad (%) beroepsactieve bevolking (15-64 jaar) en jongeren (15-29 jaar) Vlaamse gewest, 2008-2023

Bron: Steunpunt Werk op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) – EAK

1.1.5 De uitstroom naar werk ligt lager bij jongeren uit kwetsbare groepen¹³

Tussen 2020 en 2022 steeg de gemiddelde uitstroom naar werk van werkzoekende jongeren zonder werk (15-29 jaar) van 13,4% naar 14,4%, maar daalde in 2023 opnieuw tot 12,3%. In 2023 gebeurde 39,2% van de uitstroom naar een interim-job, terwijl dat in 2020 41,4% was.

De uitstroom naar werk van werkzoekende jongeren zonder werk (15-29 jaar) ligt:

- **2 keer lager bij kortgeschoolde jongeren** (9,1%) in vergelijking met hooggeschoolde jongeren (18,6%). Bij middengeschoolde jongeren ligt de uitstroom naar werk op 13,6%. Daarbij gebeurt de uitstroom naar werk bij kortgeschoolde jongeren vaker naar interim (48,7%) dan bij hooggeschoolde jongeren (19,2%). Bij middengeschoolde jongeren gebeurt 42,6% van de uitstroom naar werk naar interim.
- **1,5 keer lager bij jongeren met een migratieachtergrond.** In deze cijfers is een jongere met een migratieachtergrond een jongere met een huidige of twee vorige nationaliteiten van buiten de EU-27 of EVA-landen en het Verenigd Koninkrijk. De uitstroom naar werk van jongeren met een migratieachtergrond lag in 2023 op 8,9% ten aanzien van 14,1% voor jongeren van EU-origine. Voor jongeren met een migratieachtergrond gebeurt de uitstroom naar werk meer naar interim (46,2%) dan bij jongeren van EU-origine (37,0%).
- **1,5 keer lager bij jongeren met een arbeidshandicap** (7,8%) in vergelijking met jongeren zonder arbeidshandicap (12,8%). De uitstroom naar werk gebeurt zowel voor jongeren met als zonder arbeidshandicap ongeveer even vaak naar interim (respectievelijk 39,5% en 39,2% van de uitstroom naar werk is naar interim).

¹³ De cijfers in dit onderdeel afkomstig van het Steunpunt Werk en op basis van VDAB. We verwijzen ook naar het [jaarlijks Trendrapport Kwetsbare groepen van het Steunpunt Werk](#).

1.2 Jongeren in een NEET-situatie¹⁴

Hoewel de werkloosheidsgraad van jongeren een indicator is voor de mate waarin jongeren het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt, houdt deze geen rekening met **jongeren in een NEET-situatie**. Dat zijn **jongeren die niet aan het werk zijn én geen onderwijs of opleiding volgen maar daar wel voor in aanmerking komen**. Bij het berekenen van de werkloosheidsgraad wordt deze groep buiten beschouwing gelaten.¹⁵

Een kortdurende NEET-situatie maakt vaak deel uit van de normale overgang tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Een deel van de jongeren in een NEET-situatie blijft echter kwetsbaar om langdurig in werkloosheid of inactiviteit terecht te komen.

1.2.1 NEET-ratio in Vlaanderen stijgt opnieuw en blijft onder Europees gemiddelde

In 2023 lag de NEET-ratio (15-29 jaar) in Vlaanderen op 7,3% of 83.700 jongeren. Dat is opnieuw een stijging nadat de NEET-ratio in 2022 met 6,4% historisch laag lag.¹⁶ De NEET-ratio drukt uit hoeveel NEET-jongeren er zijn in relatie tot het totale aantal jongeren. De NEET-ratio kende de afgelopen jaren een dalende trend tot en met 2022 die gelijk liep met een stijgend aandeel jongeren dat onderwijs volgt of deelneemt aan opleiding en een stijgend aandeel werkende jongeren. In 2023 is er dus opnieuw een stijging.

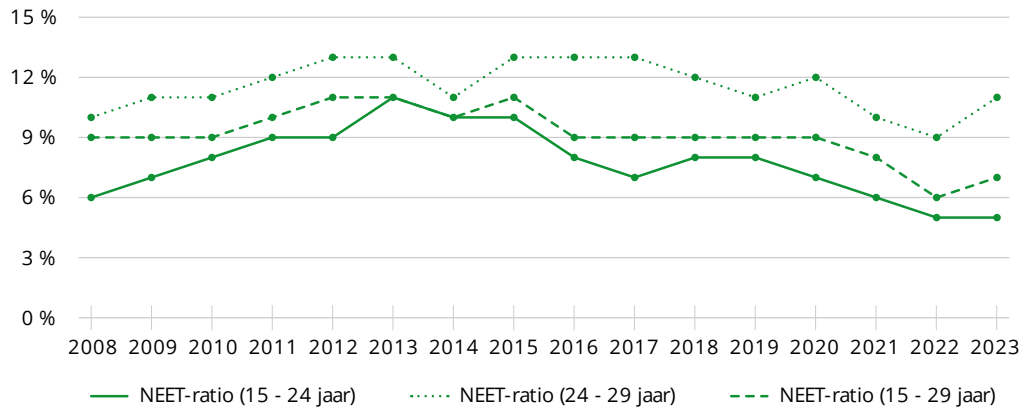
---

¹⁴ Tenzij anders aangegeven, zijn alle cijfers in dit onderdeel afkomstig van het Steunpunt Werk. We verwijzen ook naar het [jaarlijkse Trendrapport Kwetsbare groepen van het Steunpunt Werk](#).

¹⁵ De werkloosheidsgraad wordt berekend door het aantal werkzoekenden te delen door de som van het aantal werkenden en het aantal werkzoekenden. Personen die inactief zijn op de arbeidsmarkt worden hierbij dus buiten beschouwing gelaten. Zo geldt voor 15-29 jarigen dat 7,8% (2023) van hen die zich actief op de arbeidsmarkt aanbieden (werkzoekenden en werkenden) werkloos is.

¹⁶ Bron: [Steunpunt Werk – Vlaanderen binnen Europa](#), extra berekening door Steunpunt Werk voor het aantal jongeren in een NEET-situatie in 2023.

Figuur 6 Evolutie NEET-ratio naar verschillende leeftijdscategorieën (Vlaams gewest, 2008-2023)

Bron: Steunpunt Werk op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) - EAK

In Europees perspectief ligt de NEET-ratio (15-29 jaar) in Vlaanderen met 7,3% laag. Zweden (5,7%), Nederland (4,8%), IJsland (5,8%) en Noorwegen (6,4%) hebben een nog lagere NEET-ratio. Het Europese gemiddelde ligt op 11,2%. Vlaanderen heeft een lagere NEET-ratio dan België als geheel (9,6%), het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (11,2%) en het Waalse gewest (13,0%).¹⁷

1.2.2 De helft van de jongeren in een NEET-situatie heeft geen arbeidswens

Niet voor elke jongere in een NEET-situatie is er per definitie een grote afstand tussen de jongere en de arbeidsmarkt. Zo is er een grotere afstand voor jongeren in een NEET-situatie zonder arbeidswens dan voor jongeren in een NEET-situatie die willen werken en al dan niet actief op zoek zijn naar werk.

In 2023 bevindt een grote groep jongeren in een NEET-situatie (15-29 jaar) zich op een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Zo heeft de helft van de jongeren in een NEET-situatie (51,0%) geen arbeidswens en nog eens 10,8% wil werken maar is niet actief op zoek naar werk.

Deze jongeren in een NEET-situatie die niet-beroepsactief zijn en geen arbeidswens hebben, geven volgende hoofdredenen aan waarom ze geen arbeidswens hebben: 30% een ziekte of beperking, 24% zorgverantwoordelijkheden en 21% een opleiding of training.¹⁸

¹⁷ Bron: [Steunpunt Werk – Vlaanderen binnen Europa](#).

¹⁸ Cijfers op basis van EAK cijfers voor 2022 – bron: https://www.steunpuntwerk.be/files/publications/OW/OW_2023_1/OverWerk_2023_1_02.pdf

Tabel 1 NEET-jongeren (15-29 jaar) opgedeeld naar arbeidsmarktpositie (Vlaams Gewest, 2021-2023)

	2021		2022		2023	
15-29 jaar	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Werkloos	30.800	36,4%	27.700	37,9%	31.900	38,2%
Niet-beroepsactief	53.900	63,6%	45.500	62,1%	51.800	61,8%
<i>Met arbeidswens</i>	13.500	15,9%	9.400	12,8%	9.000	10,8%
<i>Zonder arbeidswens</i>	40.400	47,7%	36.100	49,3%	42.700	51,0%
Totaal	84.700		73.200		83.700	

Bron: Steunpunt Werk op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) – EAK

1.2.3 Kwetsbare profielen lopen meer kans op een NEET-situatie met grote afstand tussen de jongere en de arbeidsmarkt

Kwetsbare profielen kennen een hogere NEET-ratio. In 2023 ligt de NEET-ratio:

- **ruim vijf keer zo hoog bij jongeren (15-29 jaar) die hinder ondervinden door handicap, aandoening of ziekte.** Van de jongeren met een handicap, aandoening of ziekte bevindt 30,5% zich in een NEET-situatie in vergelijking met 5,7% van de jongeren zonder handicap, aandoening of ziekte.
- **twee keer hoger bij jongeren die geboren zijn buiten de EU27.** Van de jongeren geboren buiten de EU bevindt 13,4% zich in een NEET-situatie in vergelijking met 6,3% van jongeren geboren in België. Van de jongeren die geboren zijn binnen de EU27 (exclusief België) bevindt zelfs 14,8% zich in een NEET-situatie. Bij dit cijfer moeten we er opnieuw rekening mee houden dat een grote groep personen met een migratieachtergrond in België zijn geboren en deze cijfers geen zicht geven op de NEET-ratio van de tweede generatie jongeren met een migratieachtergrond. Een OESO-rapport¹⁹ over de integratie van nieuwkomers en hun kinderen in Vlaanderen toont dat ook jongeren met ouders die in het buitenland zijn geboren een grotere NEET-ratio kennen. In landen als Zwitserland, Nederland en Frankrijk is de etnische kloof in NEET-ratio groot, maar nergens zo hoog als in Vlaanderen en België als geheel.
- **twee keer hoger bij kortgeschoolde jongeren (9,6%) in vergelijking met hogeschoolde jongeren (4,6%).** Van de middengeschoolde jongeren bevindt 7,4% zich in een NEET-situatie. Leeftijd is een belangrijke factor op het vlak van scholingsniveau. Voor de leeftijdsgroep 25-29 jaar ligt de algemene NEET-ratio op 10,9% in 2023. **De NEET-ratio ligt bij 25-29 jarigen ruim 9 keer hoger bij kortgeschoolden (39,1%) dan bij**

¹⁹ OECD (2023), *Skills and Labour Market Integration of Immigrants and their Children in Flanders*, Working Together for Integration, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/4ea309cb-en>. (pg. 146, Figuur 6.18, cijfers voor 2020).

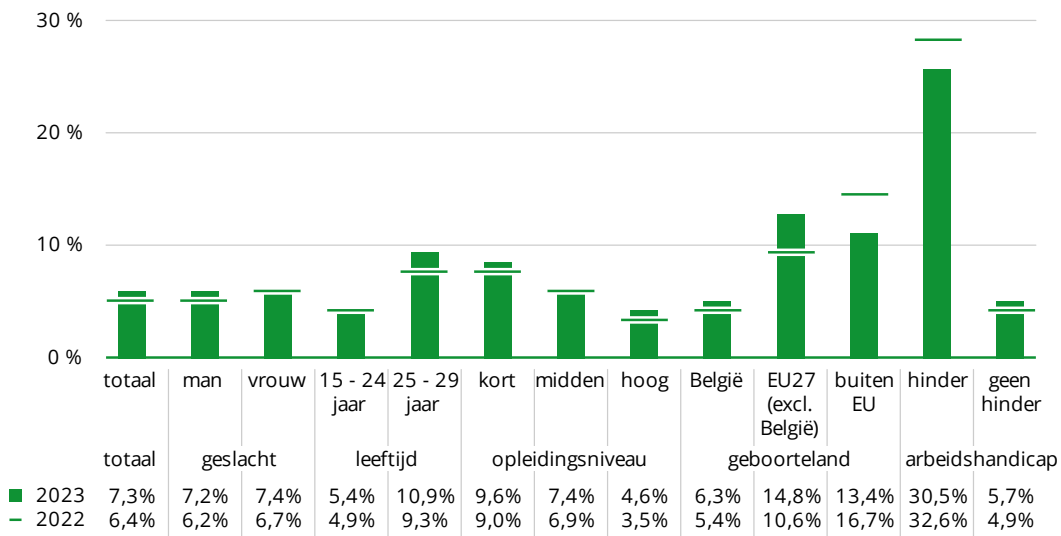

hooggeschoolden (4,2%). Bij middengeschoolde jongeren tussen 25-29 jaar ligt de NEET-ratio op 11,8%.

De etnische kloof, handicapkloof en opleidingskloof inzake de NEET-ratio is kleiner geworden in vergelijking met een jaar eerder (2022). In 2022 lag de NEET-ratio:

- zes keer hoger voor jongeren met een handicap, aandoening of ziekte,
- drie keer hoger bij jongeren geboren buiten de EU27,
- 2,6 keer hoger bij kortgeschoolde jongeren.²⁰

Figuur 7 NEET-ratio (15-29 jaar) volgens socio-economische kenmerken (Vlaams Gewest, 2022-2023)

Bron: Steunpunt Werk op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) - EAK

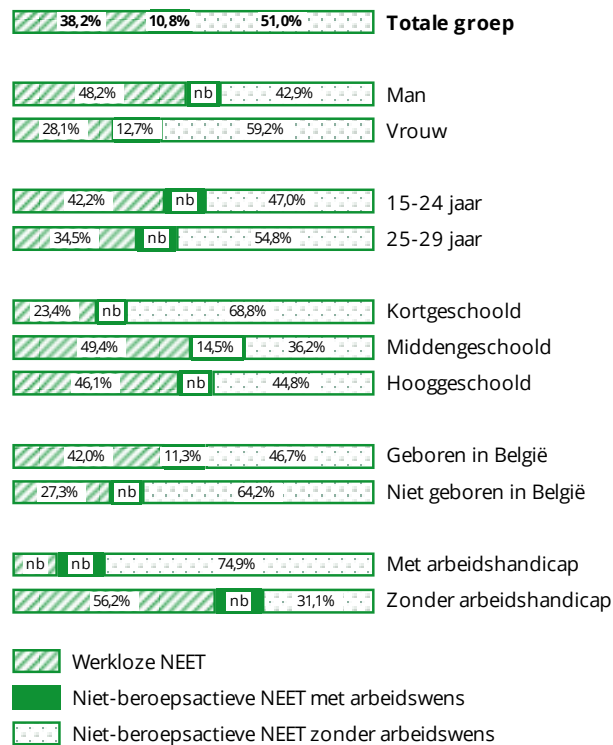
Dezelfde groepen kennen niet alleen een hogere NEET-ratio, maar ook een aanzienlijk hoger aandeel jongeren in een NEET-situatie met een grotere afstand tussen de jongere en de arbeidsmarkt. Zo ligt het aandeel jongeren in een NEET-situatie die niet-beroepsactief zijn en geen arbeidswens hebben op:

- 68,8% bij kortgeschoolde jongeren ten aanzien van 36,2% bij middengeschoolde jongeren en 44,8% bij hooggeschoolde jongeren,
- 74,9% bij jongeren met een arbeidshandicap ten aanzien van 31,1% bij jongeren zonder arbeidshandicap,

²⁰ In 2022 lag de NEET-ratio bij jongeren met een handicap, aandoening of ziekte (32,6%) zes keer hoger dan jongeren zonder handicap (4,9%). In datzelfde jaar lag de NEET-ratio bij jongeren geboren buiten de EU27 (16,7%) drie keer hoger dan bij jongeren geboren in België (5,4%). In 2022 lag de NEET-ratio onder kortgeschoolde jongeren (9,0%) 2,5 keer hoger dan onder hooggeschoolde jongeren (3,5%). Bron: Steunpunt Werk, [Trendrapport 2023](#).

- 64,2% bij jongeren geboren buiten België ten aanzien van 46,7% bij jongeren geboren in België.²¹

Figuur 8 Afstand tot de arbeidsmarkt bij NEET-jongeren (15-29 jaar) volgens arbeidsmarktpositie en achtergrondkenmerken (Vlaams Gewest, 2023)

'Nb' wijst op niet-betrouwbare gegevens wegens te kleine celantallen; Wegens te veel kleine celantallen bij de opdeling naar geboorteland (EU-27 en buiten EU-27) zijn deze twee groepen geaggregeerd

Bron: Steunpunt Werk op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) – EAK

Jongeren met een arbeidshandicap, jongeren met een migratieachtergrond en kortgeschoolde jongeren kennen een hogere NEET-ratio en een hoger aandeel jongeren in een NEET-situatie met een grote afstand tussen de jongere en de arbeidsmarkt. Kwetsbaarheden worden daarmee gecumuleerd waardoor het niet alleen moeilijker is bij de start van de loopbaan maar ook om een duurzame tewerkstelling en een opwaartse loopbaanmobiliteit te realiseren.

²¹ Voor de jongeren geboren binnen de EU27 (excl. België) en jongeren geboren buiten de EU27 kon niet op een betrouwbare manier berekend worden welk aandeel van deze jongeren die niet beroepsactief zijn en geen arbeidswens hebben.

1.3 Een langdurige NEET-situatie komt niet uit de lucht gevallen

Een langdurige NEET-situatie komt meestal niet zomaar uit de lucht gevallen. Jongeren die langdurig in een NEET-situatie terecht komen, ervaren vaak al meer moeilijkheden tijdens hun onderwijsloopbaan of vroeger in hun leven. In dit onderdeel brengen we cijfers samen die gaan over:

1. De kans op kinderarmoede (onderdeel 1.3.1),
2. Het gebruik van formele kinderopvang (onderdeel 1.3.2),
3. Schoolse achterstand tijdens het leerplichtonderwijs (onderdeel 1.3.3),
4. Vroegtijdig schoolverlaten (onderdeel 1.3.4),
5. Het gebruik van tweedekansleerwegen (onderdeel 1.3.5),
6. De aansluiting met de arbeidsmarkt van schoolverlaters (onderdeel 1.3.6).

1.3.1 Kinderen met een moeder van niet-Belgische origine groeien vaker op in kinderarmoede²²

Kinderen die opgroeien in armoede lopen meer risico op problemen in hun verdere ontwikkeling. Dit is vooral het geval als armoede langdurig aanhoudt en samengaat met meerdere risicofactoren (zoals een slechte woonsituatie, opgroeien in eenoudergezin, laag opgeleide ouders of ouders die langdurig ziek zijn). Het kan daarbij bv. gaan over problemen als een onveilige hechting, wat kan leiden tot gedragsproblemen of negatieve effecten kan hebben op cognitieve- en taalvaardigheden. Daarnaast kan het ook leiden tot een mindere hersenontwikkeling of tot effecten op de psychosociale ontwikkeling, wat zich kan uiten in bv. angst, depressie, ongehoorzaamheid, hyperactiviteit,... Verder lopen kinderen die opgroeien in armoede een hoger risico op kindermishandeling of om verzeild te geraken in jeugdcriminaliteit, o.a. omdat ze vaak wonen in achtergestelde wijken met minder sociaal kapitaal. Ook lopen ze een hoger risico op het ontwikkelen gezondheidsproblemen (bv. meer kans op een chronische aandoening als astma of meer kans op overgewicht) en op lange termijn op een lagere levensverwachting.

Opgroeien in armoede kan ook gevolgen hebben voor de onderwijskansen van deze kinderen. Kinderen uit arme gezinnen hebben vaak een minder vlotte schoolloopbaan. Het opleidingsniveau van de ouders blijkt daarbij bepalender voor de onderwijskansen van kinderen dan hun financiële situatie, al gaan armoede en een lage opleidingsgraad vaak samen. Daarnaast zorgt armoede ook voor stress waardoor kinderen het moeilijk kunnen hebben in het onderwijs.

- **Kinderen van lager opgeleide ouders hebben vaak al een ontwikkelingsachterstand als ze starten met school.** Interactie tussen ouder en kind is daarbij de motor voor ontwikkeling. Een lage opleiding en moeilijke leefomstandigheden door armoede kunnen invloed hebben op de interactie tussen ouder en kind. Zo kan er bv. sprake zijn van minder structuur, minder kansen om te ontdekken, kan het zijn dat er minder wordt voorgelezen of gespeeld met elkaar, etc.
- **Materiële achterstanden kunnen bijdragen aan stressklachten, een slechtere concentratie op school en leerachterstanden.** Bovendien kan de instabiele thuissituatie het

---

²² Alle cijfers in dit luik zijn afkomstig van het Agentschap Opgroeien, tenzij anders vermeld. <https://www.opgroeien.be/kennis/cijfers-en-onderzoek/gezinsinkomen-en-kansarmoede>

toekomstperspectief van kinderen en jongeren belemmeren. Ze leren niet om grip te krijgen op hun eigen toekomst, omdat ze door de omstandigheden moeilijk vooruit kunnen kijken.

- **Armoede vergroot de kans op het verlaten van de school zonder een startkwalificatie, zelfs wanneer de betreffende jongere goed mee kan op school.** Daarnaast speelt het opleidingsniveau van ouders een belangrijke rol bij vroegtijdig schoolverlaten. Met elk extra jaar opleiding van de ouder neemt het risico op voortijdig schoolverlaten voor de jongere met 7% af. Ook kinderen uit eenoudergezinnen en gezinnen met vier of meer kinderen lopen meer risico op vroegtijdig schoolverlaten, onder meer vanwege financiële problemen.

Tot slot neemt ook de het risico op armoede en sociale uitsluiting in het volwassen leven toe naarmate iemand op jongere leeftijd in armoede leefde en naarmate deze fase langer aanhield²³.

Alle indicatoren duiden op een aanzienlijk (kans)armoederisico voor kinderen in Vlaanderen. In 2023 was er een verhoogd armoederisico bij 7% van de kinderen onder de 18 jaar. 9% van de kinderen leefde in een gezin waarvan de referentiepersoon stelt dat het moeilijk of zeer moeilijk is om de eindjes aan elkaar te knopen. 4% van de minderjarigen (+/- 90.000 kinderen) bevond zich in een situatie van ernstige materiële en sociale deprivatie.

Deze algemene cijfers verhullen echter ook grote verschillen in het (kans)armoederisico naar gelang de leefsituatie van de kinderen. Extra risicofactoren zijn opgroeien in een gezin met een (zeer) lage werkintensiteit, een gezin dat een woning huurt, (een) ouder(s) met een niet-EU afkomst, een eenoudergezin, laag opgeleide ouders of gezinnen met 3 of meer kinderen. Zo hebben bv.

- Kinderen die opgroeien in een Niet-EU-gezin²⁴ een armoederisico van 24% t.o.v. 4% voor kinderen die opgroeien in een EU-gezin
- Kinderen die opgroeien in een laagopgeleid gezin²⁵ een armoederisico van 20% t.o.v. 7% voor kinderen die opgroeien in een midden- of hooggeschoold gezin
- Kinderen die opgroeien in een gezin dat de woning huurt een armoederisico van 27% t.o.v. 4% voor kinderen die opgroeien in een gezin dat de woning bezit.

---

²³ Kalthoff, H. (2018). Opvoeden en opgroeien in armoede. Nederlands Jeugdinstituut, Utrecht.

²⁴ Niet-EU- gezin: Minstens één van de volwassen leden van het gezin is geboren buiten de EU.

²⁵ Laagopgeleid gezin: geen van de volwassen leden van het gezin heeft een diploma hoger secundair onderwijs.

Tabel 2 Armoede-indicatoren op kindniveau (kinderen onder de 18 jaar) naar gezinstype, opleidingsniveau, werkintensiteit en herkomst - Vlaams Gewest (2021-2023)

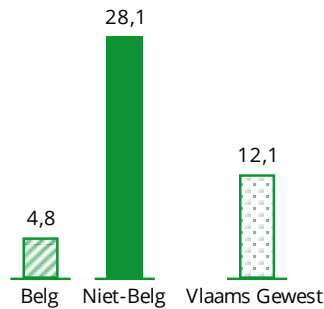
	armoederisico	materiele en sociale deprivatie	subjectieve armoede
gezinsvorm			
kind in eenoudergezin	22%	15%	29%
kind in koppel met 1 kind	3%	5%	10%
kind in koppel met 2 kinderen	3%	1%	4%
kind in koppel met 3 of meer kinderen	10%	6%	9%
werkintensiteit gezin			
kind in gezin met zeer lage werkintensiteit	57%	46%	52%
kind in gezin met lage werkintensiteit	46%	20%	35%
kind in gezin met middelmatige werkintensiteit	16%	9%	19%
kind in gezin met hoge werkintensiteit	4%	3%	8%
kind in gezin met zeer hoge werkintensiteit	2%	1%	4%
opleidingsniveau in gezin			
kind in laagopgeleid gezin	20%	23%	35%
kind in midden- of hoogopgeleid gezin	7%	4%	9%
woonsituatie			
kind in gezin dat woning bezit	4%	1%	6%
kind in gezin dat woning huurt	27%	22%	31%
herkomst			
kind in EU-gezin	4%	3%	6%

Bron: agentschap Opgroeien

De kansarmoede-index 2023 bij jonge kinderen (0-3 jaar) bedraagt 12,1% voor het Vlaams gewest en is licht gedaald (-0,5 procentpunt t.o.v. 2022). Achter deze index gaan wel grote verschillen schuil naargelang de origine van de moeder. Bij jonge kinderen met een moeder van niet-Belgische origine ligt de kansarmoede-index op 28,1% t.o.v. 4,8% bij kinderen met een moeder van Belgische origine²⁶.

²⁶ Belgische origine: bij de geboorte de Belgische nationaliteit hebben.

Figuur 9 Kansarmoede-index per origine van de moeder - Vlaams gewest 2023

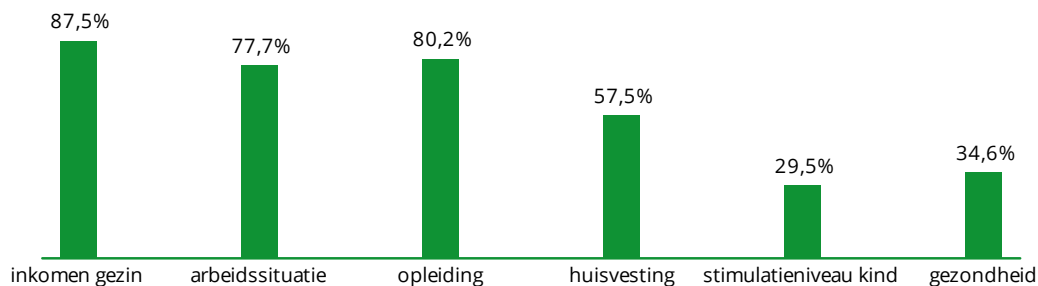
Bron: agentschap Opgroeien

Verder zitten er ook binnen de niet-Belgische originecluster van de moeders nog grote variaties in de kansarmoede-index.

- De kansarmoede-index 2023 ligt het hoogst bij kinderen met een moeder van Afrikaanse origine. 27,2% van de kinderen met een moeder van Maghreb-origine groeit op in kansarmoede. Voor kinderen met een moeder van een andere Afrikaanse origine ligt het aandeel op 42,2%.
- Ook bij kinderen met een moeder van Aziatische origine (excl. Turkije) werd meer dan 4 op de 10 in kansarmoede geboren.
- Tot slot kennen ook bepaalde kinderen met een moeder van Europese herkomst een hogere kansarmoede-index. Zo bleek 19,5% van de kinderen met een moeder uit het Oosten van de Europese Unie geboren in kansarmoede.

Kansarmoede kent meerdere dimensies. De registratie over kansarmoede gebeurt daarom op basis van 6 verschillende criteria (gezinsinkomen, arbeidssituatie, opleiding, huisvesting, stimulatieniveau kind, gezondheid). De onderstaande figuur geeft voor alle kansarme kinderen in Vlaanderen aan bij hoeveel van hen een bepaald levensdomein als onvoldoende werd beschouwd.

Figuur 10 Kinderen in kansarmoede naar onderliggende levensdomeinen/criteria - Vlaams gewest 2023

Bron: agentschap Opgroeien

Kansarmoede blijkt vooral te maken te hebben met een beperkt gezinsinkomen (87,5%) en met een laag opleidingsniveau (80,2%) van de ouders. 77,7% van de kinderen heeft ouders die werkloos zijn of een preciaire arbeidssituatie kennen. Nadere analyses van het

agentschap Opgroeien tonen dat in 2023 bij 57,8% van de kinderen (minstens) de 3 socio-economische criteria (arbeid, inkomen en opleiding) samen als onvoldoende worden beoordeeld. Verder heeft meer dan de helft (57,5%) van de kinderen in kansarmoede een gebrekkige huisvestingssituatie. Uit regionale tellingen van dak- en thuislozen bleek ook dat 27% daarvan kinderen zijn²⁷. Gezondheidsproblemen en een laag stimulatie-niveau zijn de minst voorkomende criteria bij de kinderen in kansarmoede.

Het aandeel kinderen in kansarmoede dat onvoldoende scoort voor 4 van de 6 levensdomeinen (inkomen, arbeid, opleiding en huisvesting) **is groter is bij kinderen met een moeder van niet-Belgische origine**. Dit verschil is het grootst voor het levensdomein huisvesting. Het aandeel kinderen met problemen in het gezin op het vlak van gezondheid (34,6% van de kansarme kinderen in Vlaanderen) ligt daarentegen hoger bij kansarme kinderen met een moeder van Belgische origine.

1.3.2 Kinderen met een moeder van niet-Belgische origine gaan beduidend minder naar de formele kinderopvang²⁸

De kinderopvang vervult veel functies voor gezinnen en voor de samenleving. Het heeft een pedagogische functie in de zin dat kwaliteitsvolle opvang een aanvulling is op de gezinsopvoeding met langdurig positieve effecten voor de verdere ontwikkeling van kinderen. De economische functie laat toe om verantwoordelijkheden als ouder te combineren met betaalde arbeid en de sociale functie draagt bij aan gelijke kansen van verschillende groepen op een opvangplaats.

Kinderen die opgroeien in armoede en kwetsbare omstandigheden hebben vaak het meest baat bij een verbreding van het opvoedingsmilieu door middel van kwaliteitsvolle kinderopvang²⁹. Ook voor de ouders van deze kinderen vervult de kinderopvang een sociale functie door het creëren van kansen voor ontmoeting en deelname aan samenleving en arbeidsmarkt.

Desondanks zijn er nog steeds drempels die maken dat bepaalde (kwetsbare) gezinnen de kinderopvang niet of beperkter gebruiken. Naast algemene talige of financiële drempels ervaren kwetsbare groepen ook moeilijkheden om verder in de tijd te plannen door onzekere gezins- of werksituaties en botsen ze op digitale drempels (geen PC of smartphone, geen toegang tot internet, onvoldoende digitale vaardigheden). Ook is er nood aan een gevoeligheid voor socio-culturele verschillen over de gehanteerde waarden en normen in de opvang, de opvatting over de omgang en opvoeding van kinderen, over voedingsvoorschriften, enz. Tot slot ligt ook de

---

²⁷ Adriaenssens, P. & Slangen, N. (2023). Het DNA van kinderarmoede. Wat is het en wat doe je eraan? Davidsfonds, Leuven.

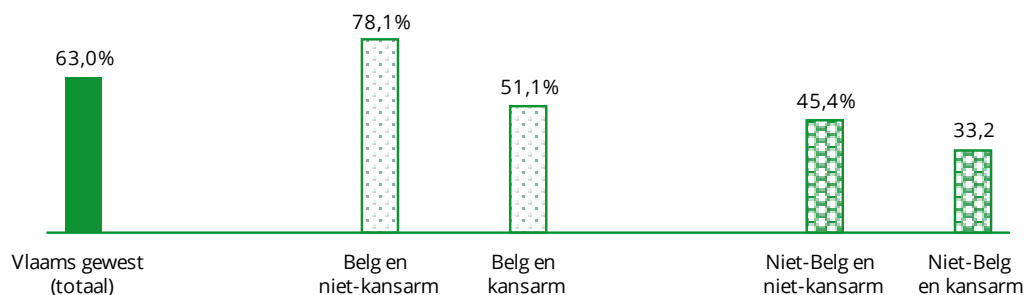
²⁸ Alle cijfers in dit luik zijn afkomstig van het Agentschap Opgroeien, tenzij anders vermeld. <https://www.opgroeien.be/kennis/cijfers-en-onderzoek/kinderopvang-babys-en-peuters/cijfers-op-maat#toc--gebruik-formele-opvang-in-eerste-levensjaren-terugblik>

²⁹ Van Lancker, Wim & Michel Vandenbroeck (2019). De verdeling van de kinderopvang in Vlaanderen en in de centrumsteden: spanning tussen de economische en sociale functie van kinderopvang, Centrum voor Sociologisch Onderzoek: Leuven

geografisch ongelijke spreiding van de plaatsen mee aan de basis van het Mattheus-effect in de kinderopvang³⁰.

Kinderen met een moeder van niet-Belgische origine³¹ gaan beduidend minder naar de formele kinderopvang. Dit speelt nog sterker voor kinderen die daarbij opgroeien in een gezin in kansarmoede.

Figuur 11 Het aandeel kinderen tot maximaal 3 jaar (op 31/12/2023) oud die sinds hun geboorte minstens één dag aanwezig waren in formele opvang - Vlaams gewest, naar kansengroep

Bron: agentschap Opgroeien

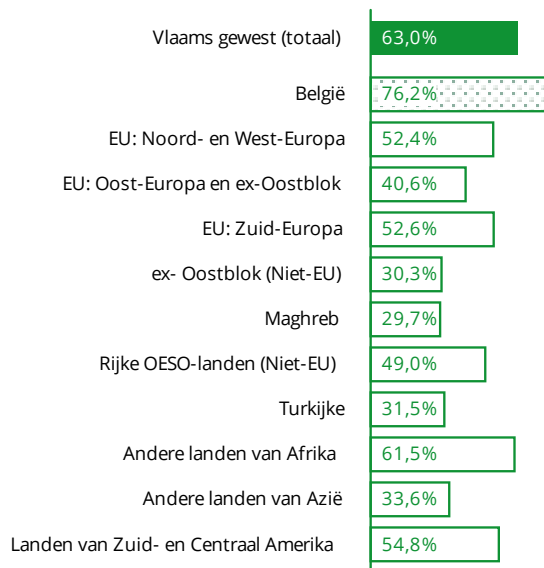
Achter de niet-Belgische originecluster van de moeders schuilen nog grote variaties wat betreft het gebruik van de formele kinderopvang.

- Na moeders van Belgische origine (76,2%), zijn het moeders van Afrikaanse (behoudens Mahreb) origine die het meest gebruik maken van de formele kinderopvang voor hun jonge kinderen (61,5%). Zij worden gevolgd moeders van Zuid- en Centraal Amerikaanse origine (54,8%) en moeders van Zuid- (52,6%) en Noord- en West- Europese origine (52,4%).
- Moeders van Maghreb-origine maken het minst gebruik van formele opvang voor hun jonge kinderen (29,7%), gevolgd door moeders met ex-Oostblok (niet-EU) origine (30,3%) en moeders met Turkse (31,5%) of andere Aziatische origine (33,6%).

³⁰ SERV (2021). [Kinderopvang als olie in het radarwerk gezin, arbeidsmarkt en samenleving. Brussel.](#)

³¹ Niet-Belgische origine: bij de geboorte niet de Belgische nationaliteit hebben.

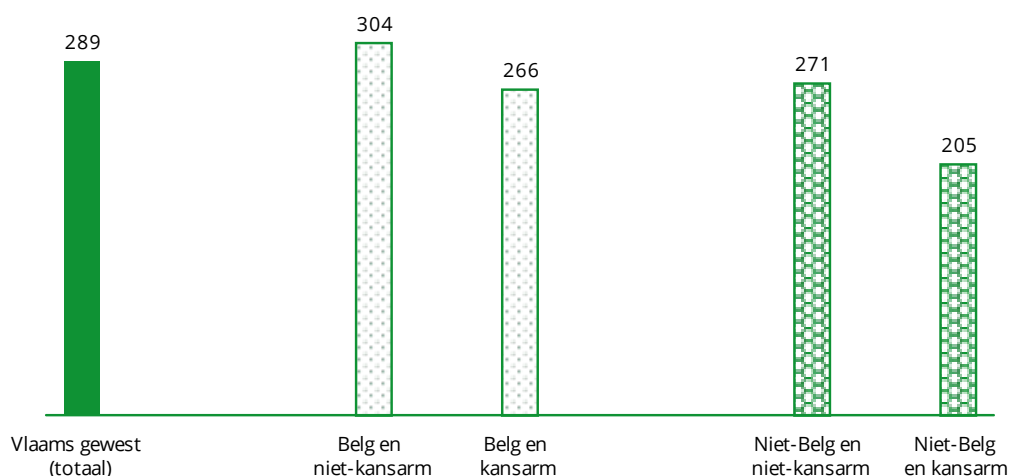
Figuur 12 Het aandeel kinderen tot maximaal 3 jaar (op 31/12/2023) oud die sinds hun geboorte minstens één dag aanwezig waren in formele opvang - Vlaams gewest, naar geboortenationaliteit moeder

Bron: agentschap Opgroeien

Kinderen met een moeder van niet-Belgische origine gaan gemiddeld ook minder dagen naar de formele kinderopvang. Dit speelt nog sterker voor kinderen die daarbij opgroeien in een gezin in kansarmoede. Ook kinderen in een kansarm gezin met een moeder van Belgische origine gaan gemiddeld minder dagen dan hun niet kansarme leeftijdsgenoten van Belgische origine.

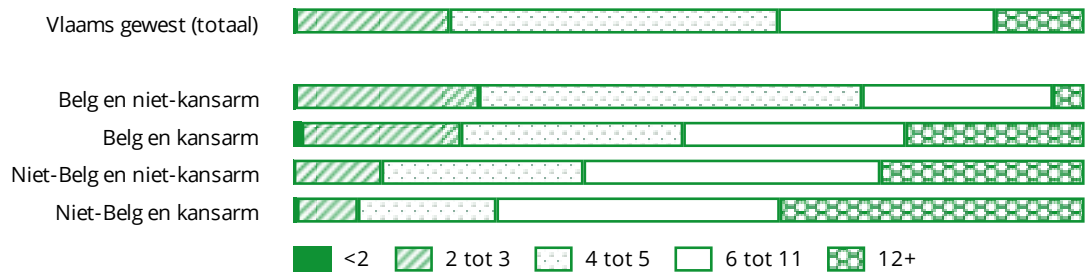
Figuur 13 Gemiddeld aantal dagen dat kinderen naar de formele kinderopvang gaan tijdens hun eerste drie levensjaren – Vlaams gewest, naar kansengroep

Bron: agentschap Opgroeien

Verder gaan kinderen met een moeder van niet-Belgische origine algemeen genomen ook beduidend later voor het eerste naar de formele kinderopvang. Dit speelt nog sterker voor de kinderen die daarbij opgroeien in een gezin in kansarmoede. Ook kinderen in een kansarm gezin met een moeder van Belgische origine gaan algemeen genomen later dan hun niet kansarme leeftijdsgenoten van Belgische origine .

Figuur 14 Leeftijd in maanden waarop kinderen voor het eerst naar de formele kinderopvang gingen – Vlaams gewest, geboorteaar 2021, naar kansengroep

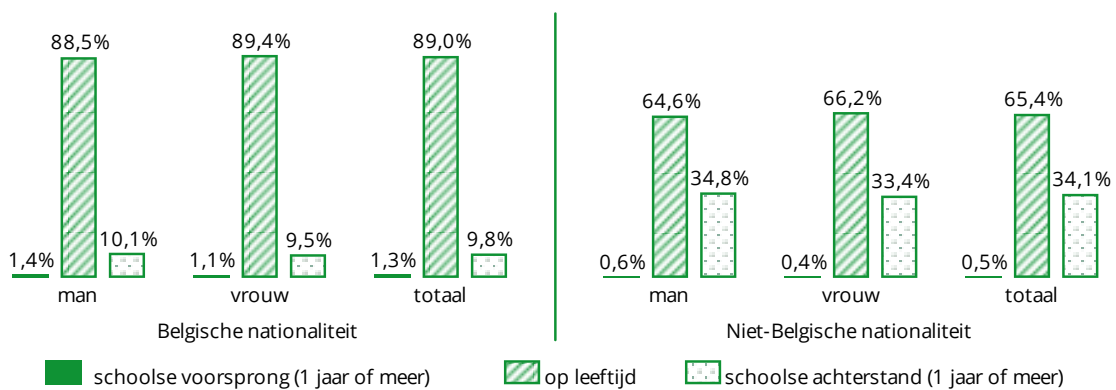
Bron: agentschap Opgroeien

1.3.3 Schoolse achterstand fors hoger bij leerlingen met een niet-Belgische nationaliteit

Schoolse achterstand is een belangrijke voorspeller van vroegtijdig schoolverlaten en vormt een risico om in een (langdurige) NEET-situatie terecht te komen. De beschikbare en ons gekende onderwijsstatistieken geven een zicht op de schoolse vorderingen naar nationaliteit maar bevatten geen specifiek info over handicap.

Het aandeel jongeren met een schoolse achterstand van 1 jaar of meer in het gewoon lager onderwijs ligt 3,5 keer hoger bij jongeren met een niet-Belgische nationaliteit in vergelijking met jongeren met een Belgische nationaliteit. In het schooljaar 2023-2024^{32,33} had in het gewoon lager onderwijs 34,1% van de leerlingen met een niet-Belgische nationaliteit een schoolse vertraging van 1 jaar of meer in vergelijking met 9,8% van de leerlingen met een Belgische nationaliteit. Het verschil in schoolse vorderingen in het lager onderwijs tussen jongens en meisjes is eerder beperkt.

Figuur 15 Schoolse vorderingen in het gewoon lager onderwijs naar geslacht en nationaliteit (Vlaamse gemeenschap, schooljaar 2023-2024)

Bron: Onderwijsstatistieken – statistische jaarboek 2023-2024.

Ook in het voltijds secundair onderwijs ligt het aandeel leerlingen met een schoolse achterstand van 1 jaar of meer hoger bij leerlingen met een niet-Belgische nationaliteit³⁴. In het schooljaar 2023-2024 hadden 19,2% van de leerlingen met een Belgische nationaliteit in het voltijds secundair onderwijs een schoolse vertraging van 1 jaar of meer terwijl dat meer dan de helft is bij leerlingen met een niet-Belgische nationaliteit (54,2%) of 2,8 keer meer.

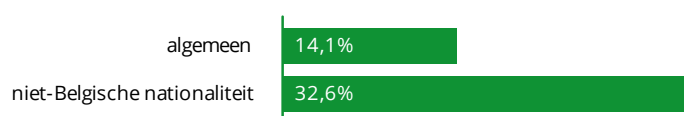
³² Bron: [Onderwijsstatistieken – statistische jaarboek 2022-2023](#). Voor de berekening van deze cijfers werden de leerlingen uit het methodenonderwijs buiten beschouwing gelaten, voor hen wordt geen schoolse vordering vast gesteld. Het gaat om 21.181 leerlingen op een totaal van 438.042 leerlingen.

³³ De beschikbare onderwijsstatistieken bevatten geen informatie over leerlingen met een handicap of chronische ziekte.

³⁴ Bron: dataloop onderwijs

Bijna 1 op de 3 leerlingen met een niet-Belgische nationaliteit start het secundair onderwijs in de B-stroom.³⁵ In het algemeen lag het aandeel leerlingen dat start in de B-stroom op 14,1% in het schooljaar 2023-2024. De B-stroom is bedoeld voor leerlingen die geen getuigschrift basisonderwijs hebben behaald en is gericht op praktijkgericht leren in de eerste graad van het secundair onderwijs. Starten in de B-stroom blijkt erg bepalend voor de verdere schoolloopbaan van kinderen omdat de doorstroom naar de A-stroom zeer klein is. Uit eerder onderzoek blijkt bovendien dat kinderen van laaggeschoolde moeders of inactieve vaders, meertalige kinderen of kinderen met een niet-EU nationaliteit vaker naar de B-stroom worden georiënteerd, ook wanneer ze geen schoolse vertraging opliepen³⁶.

Figuur 16 Start in de B-stroom, 1e jaar secundair onderwijs (Vlaamse gemeenschap, schooljaar 2023-2024)

Op basis van: Onderwijsstatistieken – statistische jaarboek 2023-2024.

1.3.4 Stijgend aandeel vroegtijdig schoolverlaters

De loopbanen van jongeren die zonder kwalificatie de schoolbank verlaten, verlopen veel moeizamer. Vroegtijdig schoolverlaters hebben minder kans om werk te vinden en meer kans om langdurig werkloos te zijn. Ze lopen risico om in een (langdurige) NEET-situatie terecht te komen.

Er zijn twee indicatoren voor vroegtijdig schoolverlaten (VSV) in Vlaanderen:

- **De EAK-indicator voor vroegtijdig schoolverlaten** meet het aandeel 18 en 24 jarigen die geen onderwijs of opleiding volgden in de 4 weken voor de bevraging én geen einddiploma van het niveau secundair onderwijs behaald hebben³⁷.
- **De VSV-indicator op basis van administratieve databanken van het Departement Onderwijs & Vorming** geeft het aandeel jongeren tussen 18 en 25 jaar weer die stoppen met een reguliere Vlaamse secundaire opleiding zonder een diploma te behalen ten opzichte van de som van het aantal vroegtijdige schoolverlaters in een bepaald jaar en het aantal jongeren die dat jaar een kwalificatieprogramma van het reguliere onderwijs afronden.

Hoewel de EAK-indicator Europees vergelijkbare cijfers oplevert, is een vertekening mogelijk omdat de meest kwetsbare gezinnen wellicht minder worden bereikt. De indicator op basis van de

³⁵ Bron: [Onderwijsstatistieken – statistische jaarboek 2023-2024](#).- cijfers voor het schooljaar 2023-2024. Van de leerlingen met een niet-Belgische nationaliteit start 32,6% in de B-stroom.

³⁶ Unia (2018). Diversiteitsbarometer Onderwijs.

³⁷ Indicator op basis van Enquête naar de Arbeidskrachten. <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/onderwijs-en-vorming/vroegtijdige-schoolverlaters-op-basis-van-eak-enquete>

administratieve databanken heeft deze vertekening niet, is exhaustief en kent een jaarlijkse consistentie.³⁸

Op basis van de EAK-indicator blijkt dat in 2023³⁹:

- 5,4% van de Vlaamse jongeren een vroegtijdig schoolverlater was,
- het aandeel vroegtijdig schoolverlaters in Vlaanderen (5,4%) lager ligt dan in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (8,7%), in het Waalse Gewest (6,7%) en in België in zijn geheel (6,2%),
- het aandeel vroegtijdig schoolverlaters in Vlaanderen (5,4%) lager ligt dan het Europese gemiddelde (9,5%).

Op basis van de administratieve gegevens⁴⁰ blijkt dat in het schooljaar 2021-2022 14,1% van de Vlaamse jongeren het onderwijs vroegtijdig verliet zonder voldoende kwalificatie. Het gaat om 9.774 jongeren. Daarmee ligt het aandeel vroegtijdig schoolverlaters op basis van de administratieve databanken veel hoger dan op basis van de EAK-enquête. Ook de evolutie in het aandeel schoolverlaters is verschillend voor beide indicatoren. Het aandeel vroegtijdig schoolverlaters daalt op basis van de EAK-indicator van 9,6% in 2010 tot 5,4% in 2023⁴¹. **Op basis van de administratieve gegevens blijft het percentage vroegtijdig schoolverlaters gemiddeld vrij stabiel rond 10% en stijgt zelfs van 11,7% tijdens het schooljaar 2010-2011 en 14,1% tijdens het schooljaar 2021-2022.**⁴²

---

³⁸ Zie Itinera (februari 2024) - [vroegtijdig schoolverlaten: de feiten](#). Commissie Diversiteit (7 juli 2014). [Monitoring allochtonen](#).

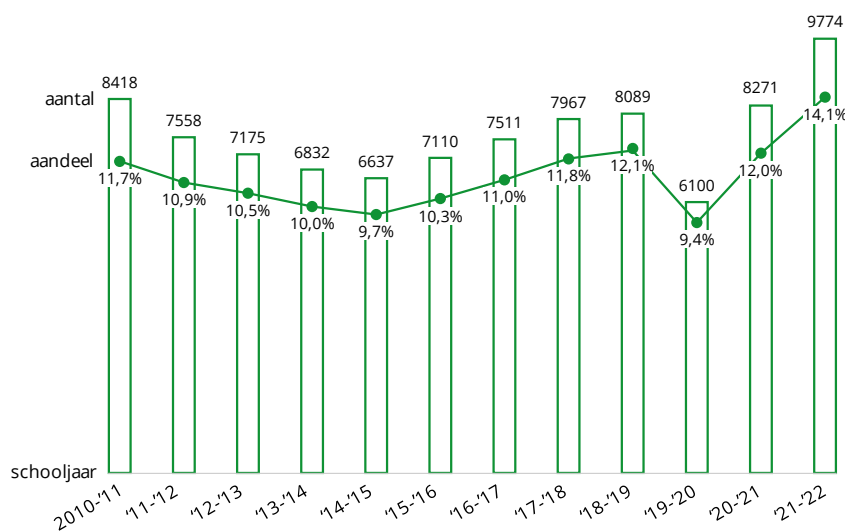
³⁹ <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/onderwijs-en-vorming/vroegtijdige-schoolverlaters-op-basis-van-eak-enquete>

⁴⁰ <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/onderwijs-en-vorming/vroegtijdige-schoolverlaters-op-basis-van-administratieve-data>

⁴¹ Tussen 2021 en 2022 geeft ook de EAK-indicator een stijging aan van 4,9% tot 5,4%. <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/onderwijs-en-vorming/vroegtijdige-schoolverlaters-op-basis-van-eak-enquete>

⁴² Ook op basis van het jaarlijks schoolverlatersrapport van VDAB stellen we een stijging vast van het aandeel vroegtijdig schoolverlaters. Het gaat om jongeren die de school verlaten met maximaal een getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs. Voor 2022 telt VDAB 6.905 ongekwalificeerde schoolverlaters. Dit komt neer op een aandeel van 9% in de volledige schoolverlaterspopulatie. <https://www.vdab.be/sites/default/files/media/files/schoolverlatersrapport2024.pdf>

Figuur 17 Vroegtijdig schoolverlaten naar schooltoelage (Vlaamse gemeenschap, schooljaar 2021-2022)

Bron: Dataloep Onderwijs

In Vlaanderen stromen jongens vaker vroegtijdig uit. In het schooljaar 2021-2022 lag het VSV-aandeel bij jongens op 17,3% en bij meisjes op 10,7%.⁴³

De etnische kloof inzake vroegtijdig schoolverlaten is, zowel bij jongens als bij meisjes, nog een stuk groter. Terwijl 9,1% van de meisjes met de Belgische nationaliteit het school vroegtijdig verlaten ligt dat aandeel:

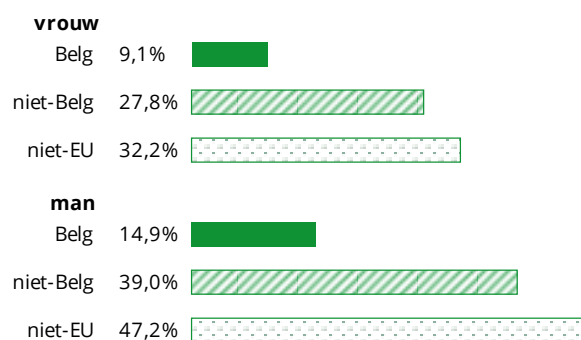
- 3 keer hoger bij meisjes met niet-Belgische nationaliteit (27,8%)
- 3,5 keer hoger bij meisjes met niet-EU nationaliteit (32,2%).

Van de jongens met een Belgische nationaliteit verlaat 14,9% vroegtijdig het onderwijs, terwijl dat:

- 2,6 keer hoger ligt voor jongens met een niet-Belgische nationaliteit (39,0%),
- 3,2 keer hoger ligt voor jongens met een niet-EU nationaliteit (47,2%).

⁴³ Statistiek Vlaanderen - <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/onderwijs-en-vorming/vroegtijdige-schoolverlaters-op-basis-van-administratieve-data>

Figuur 18 Vroegtijdig schoolverlaten naar geslacht en nationaliteit (Vlaamse gemeenschap, schooljaar 2021-2022)

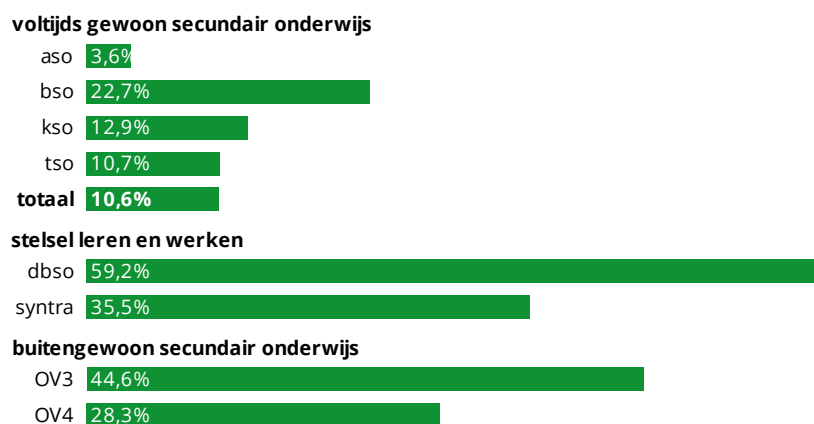
Bron: dataloop onderwijs

Er zijn ook grote verschillen in het aandeel VSV naar onderwijsvormen met een groot aandeel VSV in het beroepssecundair onderwijs (bso) en het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso). In het schooljaar 2021-2022 stroomde 3,6% van de leerlingen van het algemeen secundair onderwijs (aso) vroegtijdig uit, terwijl 22,7% van de leerlingen in het beroepssecundair onderwijs en 59,2% van de leerlingen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs vroegtijdig uitstroomden⁴⁴. Ook in het buitengewoon secundair onderwijs ligt het vsv-aandeel hoog bij de opleidingsvormen die voorbereiden op deelname aan de arbeidsmarkt⁴⁵: 44,6% in OV3 en 28,3% in OV4.

⁴⁴ Idem

⁴⁵ In het buitengewoon secundair onderwijs (buso) zijn er 4 opleidingsvormen (OV). De opleidingsvorm geeft aan wat je na het buitengewoon secundair onderwijs kan doen. OV3 gaat naast algemene en sociale vorming ook over beroepsvorming. OV4 is gericht op maatschappelijk functioneren en participeren en op vervolgonderwijs dan wel werken in een gewone werkomgeving. <https://www.vlaanderen.be/onderwijs-en-vorming/ondersteuning-en-begeleiding-voor-leerlingen-cursisten-en-studenten/basis-en-secundair-onderwijs/buitengewoon-onderwijs/buitengewoon-secundair-onderwijs>

Figuur 19 Vroegtijdig schoolverlaten naar uitstroompositie (Vlaamse gemeenschap, schooljaar 2021-2022)

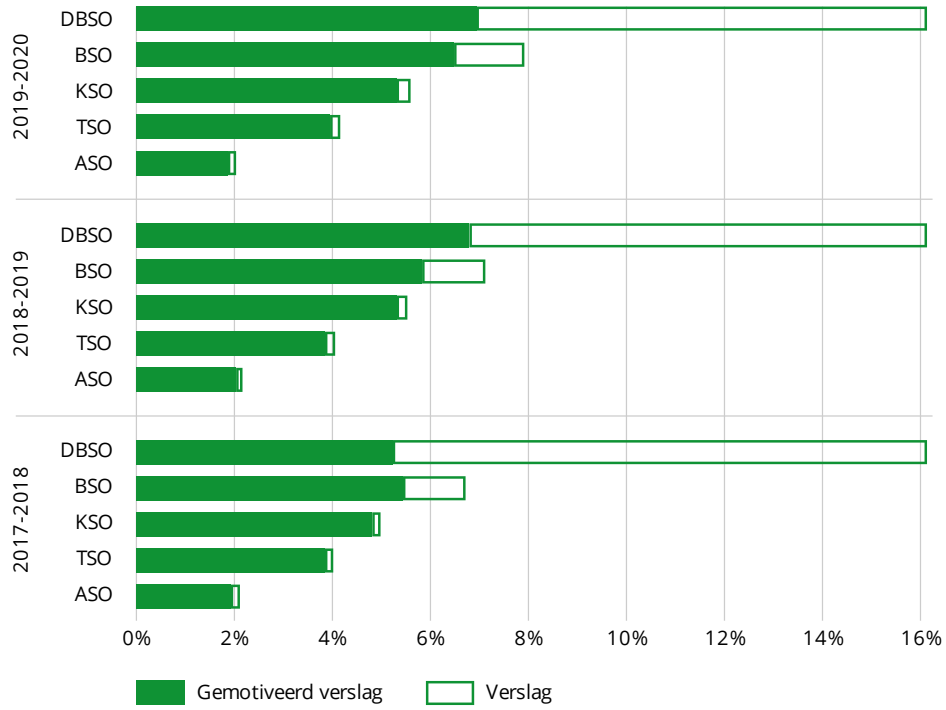
Bron: Statistiek Vlaanderen, 2024

De onderwijsvormen met een hoog aandeel vroegtijdig schoolverlaters kennen ook een hoger aandeel leerlingen met een (gemotiveerd) verslag. Een gemotiveerd verslag geeft toegang tot ondersteuning vanuit het ondersteuningsmodel voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Met een verslag buitengewoon onderwijs heeft een leerling een individueel aangepast traject nodig in het regulier onderwijs. Uit onderzoek van het Rekenhof blijkt dat zowel het BSO als het DBSO een groter aandeel leerlingen met een verslag of gemotiveerd verslag kennen⁴⁶.

---

⁴⁶ Rekenhof (april 2021). [Voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten. Leerlingenbegeleiding in het beroepssecundair onderwijs.](#)

Figuur 20 Evolutie aandeel leerlingen per onderwijsvorm met een verslag of gemotiveerd verslag (schooljaar 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020).

Bron: Rekenhof

Schoolse achterstand is een belangrijke voorspeller van vroegtijdig schoolverlaten. In 2021-2022 verliet slechts 1,8% van de jongeren zonder schoolse achterstand het onderwijs zonder diploma⁴⁷. Bij jongeren met schoolse achterstand ligt dat aandeel veel hoger met 21,2% bij 1 jaar schoolse achterstand en zelfs meer dan de helft van de leerlingen met meer dan 2 jaar schoolse achterstand. Uit eerdere cijfers bleek dat schoolse achterstand fors hoger ligt bij leerlingen met een niet-Belgische nationaliteit (zie onderdeel 1.3.4).

⁴⁷ Statistiek Vlaanderen - <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/onderwijs-en-vorming/vroegtijdige-schoolverlaters-op-basis-van-administratieve-data>

Figuur 21 Vroegtijdig schoolverlaten naar aantal jaren schoolse achterstand (Vlaamse gemeenschap, schooljaar 2021-2022)

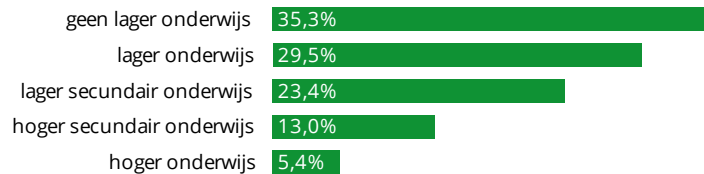

Bron: Statistiek Vlaanderen, 2024

Er zijn ook belangrijke verschillen in vroegtijdig schoolverlaten naargelang het opleidingsniveau van de moeder en de thuistaal.

- De kans op vroegtijdig schoolverlaten daalt naarmate het opleidingsniveau van de moeder stijgt. 35,3% van de jongeren waarvan de moeder geen diploma lager onderwijs behaalde, verliet de schoolbanken vroegtijdig. Dat percentage ligt respectievelijk op 29,5%, 23,4%, 13,0% en 5,4% voor de jongeren waarvan de moeder een diploma lager onderwijs, lager secundair, hoger secundair en hoger onderwijs behaalde.⁴⁸
- De kans op vroegtijdig schoolverlaten ligt 3 keer hoger voor jongeren die thuis met geen enkel ander gezinslid Nederlands spreken (27,2%) in vergelijking met jongeren die thuis uitsluitend Nederlands spreken (8,5%).

Figuur 22 Vroegtijdig schoolverlaten naar opleidingsniveau van de moeder (Vlaamse gemeenschap, schooljaar 2021-2022)

Bron: Statistiek Vlaanderen, 2024

Figuur 23 Vroegtijdig schoolverlaten naar gezinstaal (Vlaamse gemeenschap, schooljaar 2021-2022)

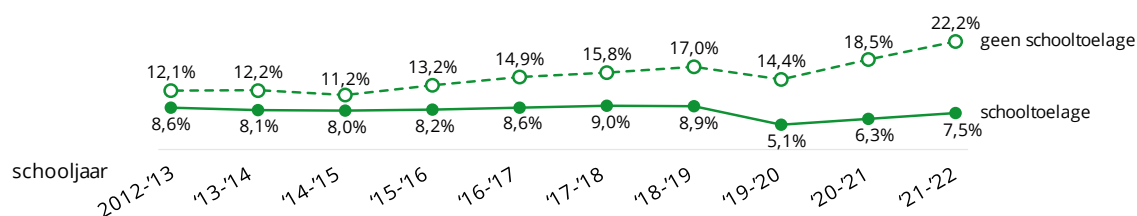

Bron: Statistiek Vlaanderen, 2024

⁴⁸ <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/onderwijs-en-vorming/vroegtijdige-schoolverlaters-op-basis-van-administratieve-data>

Ook voor het al dan niet ontvangen van een schooltoelage zijn er gelijkaardig verschillen: de kans op vroegtijdig schoolverlaten ligt 3 keer hoger bij jongeren die een schooltoelage ontvangen. Terwijl 22,2% van de jongeren met een schooltoelage het onderwijs vroegtijdig verliet in het schooljaar 2021-2022, ligt dat aandeel op 7,5% bij jongeren zonder schooltoelage. Het al dan niet ontvangen van een schooltoelage is één van de indicatoren voor onderwijskansarmoede⁴⁹. **Uit de evolutie van vroegtijdig schoolverlaten naar het al dan niet ontvangen van een schooltoelage komt een groeiende ongelijkheid naar voor.** De kans op vroegtijdig schoolverlaten is bij leerlingen zonder schooltoelage tussen het schooljaar 2012-2013 en 2021-2022 gedaald van 8,6% naar 7,5%, terwijl de kans op vroegtijdig schoolverlaten bij leerlingen met schooltoelage in dezelfde periode steeg van 12,1% naar 22,2%. Het gaat om een daling van 13% bij jongeren zonder schooltoelage en een stijging van 83% voor jongeren met schooltoelage.

Figuur 24 Vroegtijdig schoolverlaten naar schooltoelage (Vlaamse gemeenschap, schooljaar 2021-2022)

Bron: Dataloep Onderwijs

Tot slot maakt meer dan een op drie jongvolwassenen met een handicap het secundair onderwijs niet af. Dat staat vermeldt in de Onderwijs- en opleidingsmonitor 2022 van de Europese Commissie.⁵⁰ Over het algemeen zijn er weinig cijfers beschikbaar over jongeren met een handicap binnen het onderwijs. Er is wel een zicht op het aandeel jongeren met een (gemotiveerd) verslag (zie boven).

1.3.5 Vroegtijdig schoolverlaters vanuit ASO schrijven zich het meest in voor een tweedekansleerweg

Vroegtijdig schoolverlaters kunnen alsnog een kwalificatie secundair onderwijs behalen via de examencommissie secundair onderwijs, het secundair volwassenenonderwijs of een herintrede in het secundair onderwijs. In het schooljaar 2020-2021 verlieten 8.271 leerlingen het secundair onderwijs vroegtijdig waarvan 36,9% zich binnen de twee jaar heeft ingeschreven

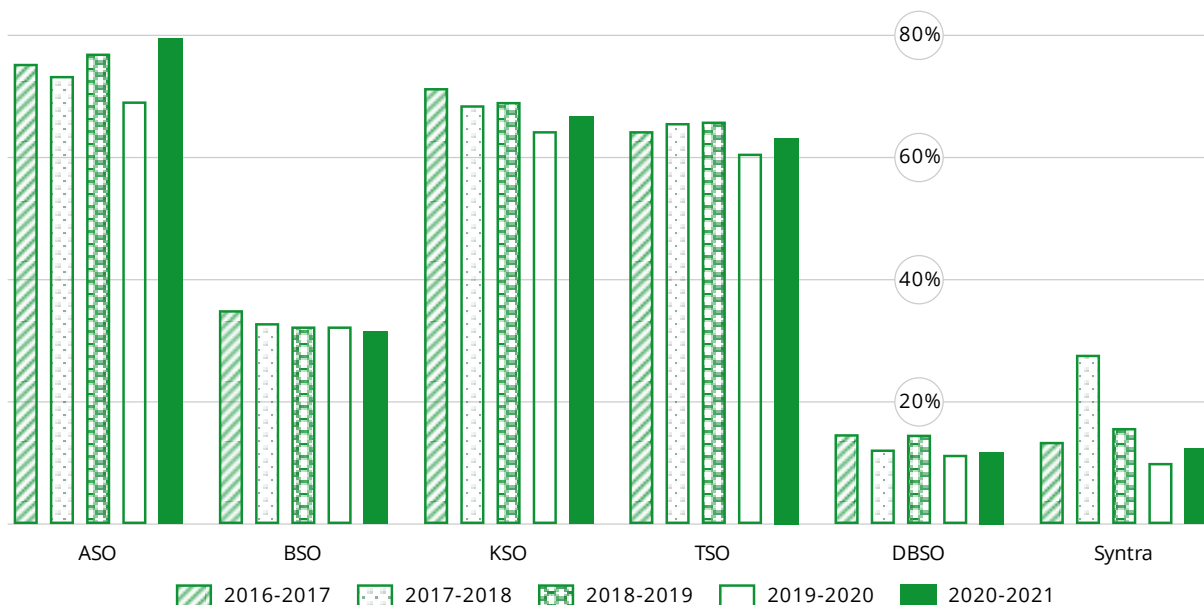
⁴⁹ Naast gezinstaal, opleidingsniveau van de moeder en het al dan niet wonen in een buurt met hoge mate van schoolse vertraging. <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/onderwijsstatistieken/dataloep-aan-de-slag-met-cijfers-over-onderwijs/dataloep-welke-gegevens-over-basis-en-secundair-onderwijs-vind-je-terug>

⁵⁰ European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Onderwijs- en opleidingsmonitor 2022 : België, Publications Office of the European Union, 2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/501308>

voor een tweedekansleerweg⁵¹. Het gaat daarbij in hoofdzaak over de examencommissie secundair onderwijs (17,5%) en het secundair volwassenenonderwijs (22,6%).

Vroegtijdig schoolverlaters die uitstromen vanuit het aso schrijven zich het vaakst in voor een tweedekansleerweg. Van de jongeren die in het schooljaar 2020-2021 vroegtijdig uitstroomden, heeft 79,5% die uitstroomde vanuit het aso zich tot 2 jaar later ingeschreven voor een tweedekansleerweg, terwijl dat 31,5% is vanuit bso en 11,8% vanuit dbso⁵².

Figuur 25 Vroegtijdig schoolverlaten naar schooltoelage (Vlaamse gemeenschap, schooljaren 2016-2017 tot 2020-2021)

Bron: Departement Onderwijs & Vorming

Drie op de tien vroegtijdig schoolverlaters van het schooljaar 2020-2021 die zich inschrijven voor de examencommissie behaalt binnen de twee jaar de kwalificatie. Het gaat om 1.449 leerlingen die zich binnen de 2 jaar inschreven waarvan 435 in dezelfde periode effectief de kwalificatie behaalde⁵³.

⁵¹ Onderwijs & Vorming (september 2024). Vroegtijdige schoolverlaters Inschrijvingen en kwalificaties in tweedekansleerwegen. [Cijfers over schooluitval \(vlaanderen.be\)](https://cijfers.over.schoolluitval.vlaanderen.be)

⁵² Idem

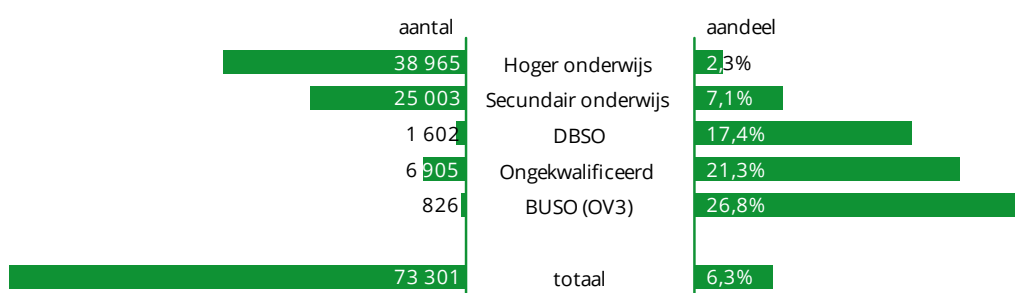
⁵³ Idem

1.3.6 Vlotste aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt bij diploma hoger onderwijs

Jongeren met een diploma hoger onderwijs vinden het vlotst aansluiting met de arbeidsmarkt. Dat blijkt uit het jaarlijks schoolverlatersrapport van VDAB⁵⁴, editie 2024. Het aandeel jongeren dat één jaar na het verlaten van de school op zoek is naar werk is kleiner naarmate ze een hoger diploma hebben. Gemiddeld is 6,3% van de schoolverlaters één jaar later nog op zoek naar werk. Dat aandeel ligt een stuk hoger voor jongeren zonder diploma secundair onderwijs (21,3%) en jongeren met enkel een diploma secundair onderwijs (7,1%) en een stuk lager voor jongeren met een diploma hoger onderwijs (2,3%).

Figuur 26 Aantal schoolverlaters en aandeel schoolverlaters dat na 1 jaar nog werkzoekende is naar scholingsniveau (Vlaams gewest, 2023)

Bron: VDAB schoolverlatersrapport 2024

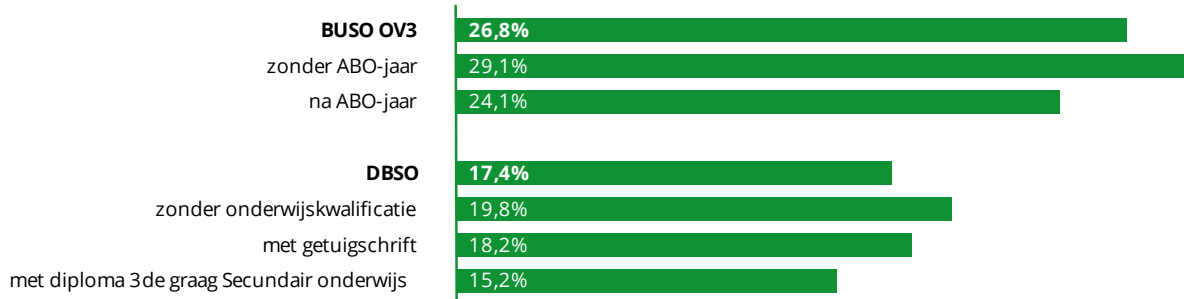
Vanuit het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO) en het bijzonder secundair onderwijs OV3 (BUSO OV3) vinden jongeren moeilijk aansluiting met de arbeidsmarkt. Hun werkzoekendenpercentage ligt na één jaar op respectievelijk 17,4% en 26,8%. In vergelijking met het voorgaande jaar (2021 de school verlaten) is het werkzoekendenaandeel bij elk scholingsniveau gestegen maar de stijging is het grootst bij het BuSO (OV3, 6,8ppt) en het DBSO (4,8 ppt).

- **Voor jongeren vanuit het BUSO OV3 zorgt een extra ABO-jaar (alternerende beroepsopleiding) voor betere kansen op de arbeidsmarkt.** Het aandeel werkzoekenden na 1 jaar daalt na het volgen van een extra ABO-jaar van 29,1% tot 24,1%. Tijdens het ABO-jaar biedt een bedrijfsstage werkervaring.⁵⁵
- **Het werkzoekendenpercentage van schoolverlaters vanuit het DBSO daalt wanneer ze naast een beroepskwalificatie ook een onderwijskwalificatie behalen.** Zonder onderwijskwalificatie 3de graad SO is 19,8% van de jongeren vanuit het DBSO na één jaar nog op zoek naar werk. Dat aandeel daalt naar 18,2% met een getuigschrift en 15,2% met een diploma 3de graad SO.

⁵⁴ Tenzij anders vermeld komen de cijfers in dit onderdeel uit het VDAB schoolverlaterrapport 2024. De cijfers gaan over jongeren die in 2022 de school verlieten. Het rapport gaat na hoeveel van deze schoolverlaters op 30 juni 2023 als werkzoekend ingeschreven stonden bij VDAB. Dit werkzoekendenaandeel geeft een indicatie van de tewerkstellingskansen van schoolverlaters na het volgen van een bepaalde opleiding. <https://www.vdab.be/sites/default/files/media/files/schoolverlatersrapport2024.pdf>

⁵⁵ Bron: Van Herreweghe, D. & Lambert, M. (2020). Personen met een arbeidshandicap op de arbeidsmarkt. Hefbomen voor een hogere werkzaamheidsgraad. VIONA, HIVA, Leuven.

Figuur 27 Aandeel schoolverlaters vanuit BUSO OV3 en DBSO dat na 1 jaar nog werkzoekende is (Vlaams gewest, 2023)

Bron: VDAB schoolverlatersrapport 2024

Voor leerlingen uit het duaal leren verloopt de aansluiting met de arbeidsmarkt vlot. Minder dan 6% is na één jaar nog op zoek naar werk (5,8%).

Arbeidshandicap wordt op basis van de beschikbare cijfers als volgt geoperationaliseerd:

- Het Steunpunt Werk maakt gebruik van de gegevens op basis van de EAK-enquête: *Ervaart u bij het uitoefenen van uw dagelijkse bezigheden op het werk of daarbuiten, hinder door een handicap, een aandoening of ziekte (al dan niet werkgerelateerd)?¹ (Antwoordcategorieën: Ja, in erge mate - Ja, in zekere mate - Neen. Gecombineerd met: Duurt deze hinder bij het uitoefenen van uw dagelijkse bezigheden al meer dan 6 maanden? (Antwoordcategorieën: Ja - Nee - Weet niet).*
- Werkbaarheidsmonitor van de Stichting Innovatie & Arbeid: *Ervaart u in uw dagelijkse bezigheden (huis, op uw werkplek, in uw vrije tijd) hinder door een handicap, een langdurige lichamelijke aandoening of een langdurige lichamelijke ziekte? (Antwoordcategorieën: Ja, erg - Ja, in zekere mate - Nee).*

Migratieachtergrond wordt als volgt geoperationaliseerd:

- Het Steunpunt Werk maakt gebruik van de gegevens op basis van de EAK-enquête: Mensen met een migratieachtergrond worden hier gedefinieerd als mensen geboren buiten EU-27. Hierbij wordt dus geen rekening gehouden met de ouders maar enkel met het geboorteland van de personen in kwestie.
- De cijfers van Onderwijs en Vorming gaan over nationaliteit van de leerling en maken een opdeling in Belg/niet-Belg en EU/niet-EU.
- De cijfers op basis van [Arvastat \(vdab.be\)](https://www.vdab.be) gaan over 'origine' en houden rekening met de huidige en twee vorige nationaliteiten. Allochtone werkzoekenden worden statistisch gedefinieerd als *werkzoekenden die een huidige of vorige nationaliteit hebben van buiten de EU-27, de EVA-landen en het Verenigd Koninkrijk.*